

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Synopsis Vitæ, Ac Virtutum P. Antonii Ivlii Brignole E Societate Iesv

Visconti, Giovanni Maria

Antverpiæ, 1671

Cap. VI. Zelus animarum in P. Antonio Iulio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43372

mo; denuo sub vesperam quando se recipiebat ad cubiculum; denique tempore præscripto sub noctem antequam daret se quieti. Quo usu se frequenter excutiendi, meruit & acquisivit illud lumen ut ne minima quidem festuca illum lateret.

C A P V T V I.

Zelus animarum quo flagavit P. Antonius Iulius.

AB illo lumine divino accendebatur in illo magnus Zelus animarum, qui profecto in illo fuit melioris notæ, & singulariter eum impellens, ut omnes nervos intenderet ad eas lucrandas. Si huic studio adhuc Sacerdos ita incumberebat; & concionabatur semper in vitia invehendo, summa libertate & ardore instar novi Eliæ, quem admodum supra tetulimus, quanto amplius se exeruerit Spiritus qui in illo loquebatur, quando status Religiosus magis propriam illi fecerat libertatem Evangelicam: & si tantope-
re

removerit quando spiritus eum duxit in desertum Novitiatus, quanto alacrius eum impulerit, quando ex umbra fuit eductus in publicam lucem imbutus spiritu proprio Religionis, cui se consecraverat? Illud in quo se magis exercuit, & spectabilem præbuit fuit munus prædicandi; ministerium illi proprium ad quod à Tyrociniosque ad mortem à Superioribus fuit applicatus, tamquam functionem suæ vocationi apprimè congruentem. In concionibus ejus erat quidem videre vivacissimum talentum eloquentiæ naturalis, & acquisitæ, cum fluxu inter dicendum copioso, æstuante, vario, figurato, & robusto; elaborato ad regulas præceptorum meliorum, ac tali cum artificio, ut in naturam verterit, tantoque minus ostenderet studii, quanto plus habebat industriæ: sine fucis, sine affectatione, sine vanitate, sine illa levitate elegantiae quæsitæ, quam quidam flosculos vocant, & sunt puræ phrasæ, aut potius bracteæ pueriles; genus tamen dicendi erat ornatum, grave, majestate ple-

num, & supra modum efficax, & appositum ad persuadendum, & movendum tali vi, quæ oblectando animos flecteret, quo vellet; sicut fecerat adhuc sæcularis, quando & in Conciliis Reipublicæ, & in congressibus cum Majestate Catholica, denique in Academicis, ubi dicebat exercitationis gratia, habebat nomen, quod dominaretur affectibus, perinde ac si laus hæc illi esset propria, & hac machina poliorctica & victrice expugnaret animos adversariorum. Neque tantum valebat dexteritate in affectibus ducendis quo vellet, energiam etiam & vehementiam habebat in promptu, ad vim inferendam quando opus: etenim perorabat cum magno vigore animi, contentione vocis, ardore vultus, plenitudine, & frequentia quasi assultuum, unius post alterum, nullis datis induciis; neque enim desisteat donec extorfisset ab auditoribus signum, quod desiderabat. Quo modo dicendi mirabiliter assequutus est famam celeberrimi Oratoris, inter eos à quibus multorum annorum circumvolutione fuerat audi-

audi-

auditus. At ista tuba tam bene ex argento elaborata exportata ex Ægypto, quæ naturali suo clangore operata fuerat effectus tam miros, sed naturales; quando coepit classicum canere ex mandato Dei, animata flatu sacerdotali, edidit multo mirabiliores supra naturam effectus haud secus quam si tot muri Hiericho essent deiiciendi, quot animas in vitiis obduratas ruere, & se subiicere Deo coegit. Contra eos omni laterum contentione animatus sancto Zelo insurgebat: quia quando jam erat in suggestu antequam inchoaret, videbatur qualis revera erat, propter imbecillem suam valetudinem, debilis ita & caducus, ut nemo unus non judicasset, temerarium in illo esse exponere se ad dicendum in publico ad confertam multitudinem. Quod imprimis locum habuit quando aliquoties ordiebatur Quadragesimam recens à morbo, qui non ita multis ante diebus eum lecto affixerat. Mox autem ut pulpitem ascenderat, totus vigori pristino restituebatur, & loquebatur cum consueto majorique semper fervore,

& juvenili alacritate. Tractabat materias non solum sacras, morales & utiles, sed ut fortius & gratiosius influeret, vestiebat illas, & condiebat tanto sensu, & motu sui, atque auditorii, ut stupendum esset, qui posset habere, non dico affectum animi; sed vires ad tam arduum opus, quod socios nunquam sollicitos reddebat, & anxios, ne præ vehementia & cæstro dicendi collaberetur in cathedrâ. Ex iis unus qui illi per totam Quadragesimam serviebat, & stipabat euntem ad pulpitum, testatus est; visum illi miraculum, cum esset parcissimi cibi, & plane sobrius, cernere eum concionantem tam ferventer & excitatè; perinde ac si robore corporis nulli cederet, & tanto cum spiritu & devotione, ut tantum non quotidie extorqueret lacrymas pluribus etiam invitis. Vnde in illa civitate acquisivit sibi nomen Apostoli & Præconis Apostolici; & in Episcopio dum habitaret tempore esurialium dierum, audiebat vir Sanctus. Conciones panegyricas, & solemnes non condiebat inventionibus juvenilibus,
&

& inutilibus ac vanis eloquentiæ prophanæ pigmentis, sed potissimam partem solidis argumentis implebat ad fructum & morum emendationem appositis.

Si modus & forma dicendi displicebat fortasse nonnullis, quos Apostolus vocat *prurientes auribus*, & *persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis se oblectantes*: nihil dum movebatur, nec stylum dicendi mutabat ex metu minuendi ideo concursum Auditorum. Quando Romæ sacrum Oratorem agebat, nihil erat illi antiquius quam invehi in vitia; nec ulla concio ab eo prodibat, quin ea perfringeret magno cum Zelo & impetu inflammatæ mentis; nec ideo destitit etiam si id aliquibus accidebat grave & permolestum; atque adeo se subtrahebant, eo quod ulcus quo laborabant interius, nolent tangi: sed licet innotuisset inde auditorium minui, flocci pendebat, & prosequeretur constanter impetum spiritus ferventem, & utilem, quo impellebatur. Res rara, quam omnes Concionatores sibi proponunt, & facere se velle mag-

nifice pronuntiant; verum enim vero in aliquibus qui seduci se sinunt dulci illa cupiditate accommodandi se genio Auditorum ad alliciendum, desideratur nimis quam frequenter: sed nostro P. Antonio erat semper ferrum magistrale in manu, ad salubriter ferendum, & extrahendum, si non sanguinem, saltem lacrymas pretiosas. Raro videas tales successus in Concionatoribus, qui blandiuntur, & auram captant popularem. Abeunt ex eorum concionibus Auditores nec puncti, nec compuncti: at comperies quod plerumque qui evangelicè detonant, & mordent flagitiosos, concursu gaudeant. Quia experientia comprobatur, quod ejusmodi tonitrua etiam placeant iis, quos non percellunt: malunt quippe audire dicentem cum spiritu & fervore, quam assentantem. Non opus habuit P. Antonius Iulius magno studio, ut Deo offerret illud sacrificium, quo se privaret solatio auditorii frequentis, etenim hoc illi erat familiare, tanto plures habere præsentes, quanto utilius, ardentius, & Zelosius declamaret.

ret. Et si eveniret quod non nemo se
doleret tactum ex altiori loco, ab illo,
inter dicendum; non offendeatur,
nec male illi volebat, etiamsi sensum
retineret; quoniam considerabat, quid-
cumque prolatum de se fuisset; non
prolatum ad lædendum, sed ad sanan-
dum. Ita concionatus est illis octo vel
novem annis, quibus post tyrocinium
vixit in Societate Romæ, Mediolani,
Genuæ, Taurini, & aliis nobilioribus
Italiae civitatibus, non minori semper
plausu, quam fructu, & concursu nu-
merosissimo; & in quibusdam locis
tam immenso, ut multis horis ante ini-
tium concionis, templa multum capa-
cia non caperent multitudinem Audi-
torum. In Quadragesima quam dixit
Mediolani; non solum habuit multitu-
dinem parem diebus solemnioribus; sed
præterea affluentiam incredibilem Ec-
clesiasticorum, Religiosorum omnium
Ordinum, & Nobilitatis. Quin & Ex-
cellentissimus Dominus Comes de
Euensaldaigne, per id tempus Guber-
nator Mediolanensis, intricatus gra-
vissimi ponderis negotiis, quæ deriva-
ban-

bantur ex Pace æque ac Bello, cui finis tum erat impositus; otium sibi faciebat ut concioni interesset: & seponendo etiam illa quæ per cursores adferebantur ad suam Excellentiam; & aulica quæ tractabantur in palatio; veniebat omnibus prope diebus Quadragesimæ ad audiendum P. Brignole; atque adeo ut facilius se sisteret, & in silentio; veniebat sine apparatu, sine stipulatoribus, sine pompa, vectus biga, cum significatione probatæ pietatis & utilis cupiditatis eum audiendi cum voluptate.

Non solum per Quadragesimæ tempus quod pietatis ferax est & ad illam favet conciliandam; sed etiam tempore Adventus, quando pluviam, & hyemis frigora incipiunt desævire; & in languoribus æstatis, quando Syrius ardet, aliisque quibusvis occasionibus concionandi, perpetuo fuit cupidissime auditus & expetitus. Æstate una qua Genuæ morabatur, die Veneris quodam *bonam mortem* fecit. Ita indigent quædam exercitia devotionis, quæ diebus Veneris, aut alio die per heb-

hebdomadem commodo fiunt in honorem pretiosæ mortis Redemptoris; & ordinantur ad impetrandam à fidelibus felicem mortem, qui se illi congregationi inscribendos curant, & præscriptæ ejus observant. Obeuntur hæc magno cum emolumento spiritus in multis urbibus Italiae; at in domo Professa Genuesi nihil deest ad concursum populi æque ac affectum & decorum singulare. Illo anno tamen, quo ibi auditus est P. Antonius Iulius, fuit extraordinarius concursus populi, Nobilitatis, utriusque sexus virorum, ac mulierum, quibus cupiditas eum audiendi, tolerabilem faciebat æstum, paulo post prandium sumptum; & in istis magnis caloribus replebat templum. Patri autem non erat satis proponere simplex punctum ad meditandum de cruciati- bus Christi, aut incertitudine & conditionibus mortis nostræ; verum animabat argumentis tam validis, & videndi tam pathetica, ut universim fletus ciceret, neque illos steriles sed foecundos operum bonorum & stabili-um conversionum. Similiter anno
1661,

1661. qui præcessit illum, quo ex hac vita migravit, in templo Sancti Fide-
lis Mediolani, ubi celebratur cum mag-
na Solemnitate & devotione novena in
honorem S. Francisci Xaverii; dum
quotidie vesperi Pater ibi dicendo se
exerceret, & impetum spiritus laxaret,
semper habuit templum refertissimum.
Vna autem vice auditus ab Illustrissi-
mo, nunc Eminentissimo Cardinali
S. R. E. Alphonso Litta Archiepisco-
po Mediolanensi; qui venerat sua spon-
te non invitatus, nisi famâ, quæ de eo
percrebuerat: ita influxit & lucratus
est benevolentiam istius amabilis Præ-
lati, ut quantocyus eum depoposcerit
addicendum per solemne jejunium in
sua Cathedrali; & fuerit opus solvere
eum promissis alibi factis, intuitu tam
magni Præfulis & vastissimæ illius Ba-
silicæ, cui solum præferendum est cœ-
lum, quod non nisi post mortem obti-
netur. Genuæ vero ubi sæpius concio-
natus est; quo diutius diceret, plus spi-
ritus in eo percipiebatur qui nunquam
languesceret, sed augeretur; quod
Auditores ei cumulabat, qui nunquam
fuere

fuere crebriores, quam quando mortuus est. Dignus profecto qui finiret vitam stans, sicut egregius Imperator inter victorias, in illo ipso labore, tanquam nobilissima, & sanctissima occupatione totius suæ vitæ.

Verum tamen fructus concionum ejus non consistebat in concursu sterili, sed sequebantur motus compunctionis, conversiones personarum fordescentium, & senescentium in vitiis, quas ex voragine illa potenter virtute spiritus sui extrahebat, mutationes vitæ admirabiles, eleemosynæ largiter erogatae, & alii effectus notabiles Deo gloriosi. Prædicante eo per Quadagesimam Genuæ, Nobilis quidam occurrit duobus è nostris, qui ab eo quaesierunt, quam concionem eo mane habuisset P. Antonius Iulius? Quid ille, nequaquam parcus laudator, respondit? Supra omnem modum utilem, quam majore solito efficacia & entheo ardore hodie ad finem usque profecutus est. Cogor hoc dicere, inquiebat, quia filius meus juvenis petulans, & in iram pronus, rediens è concione
do-

domum, abdidit se in cubiculum; totus attonitus, & absorptus; noluit venire ad mensam, & cibum sumere; atque rogatus quid ei deesset? Non habuit aliud dicere, quam illa concio, illa concio tam insignis cor meum nimium quam pupugit. Neque toto hoc die prodiit è conclavi, nec ullum ad colloquium admittere voluit. Hujusmodi motuum constanter immobilium in animabus, quos organum hoc Spiritus sancti excitavit ad salutis semitam capeffendam, effectus perquam frequentes adduci possent, si particularis eorum memoria fuisset servata; sed copia fecit vulgares, ideoque minus sollicite in adversaria relati sunt fructus prodigiosi, quos gratiæ opitulatio cooperans facundiæ & spiritui, & exemplo vitæ religiosissimæ, quin & recordationi ejus quis fuerit in mundo, & quam generose eum aspernatus fuisset, produxit. Unde cum transfiret Bononiam rogatu nostrorum Patrum, quasi ex improvviso conscendit suggestum tribus festis Pentecostes, & præsentavit, prout scribit unus ex illis,

lis, qui audivit dicentem ; ad vivum, Beatum Patrem Franciscum Borgiam, concurrente tota civitate, quasi diceret se venire magis ad contemplandum, quam audiendum virum notum omnibus, qui sola sua præsentia potentius quam eloquio persuaderet contemptum mundi : Confirmatur hoc ex eo, quod concionante eo Romæ cum fama eloquentiæ victricis animarum, quas Deo conciliabat, summus Pontifex Alexander VII. dixerit, se non mirari, quod fuerit tam omnipotens in aliorum vita mutanda, qui fuisset tam generosus in mutanda sua ; & persuaderet despiciere mundum, qui exemplo suo ei nuntium mittere docuisset.

Porro illa functio evangelizandi verbum Dei non constabat illi exiguo labore & molestia. Solus labor & tædium se parandi erant illi gravissima. Invenitur ab eo scriptum in hanc sententiam. *Iam accingo me ad agendum, vel ut melius dicam, vim mihi inferendam, ut me fatigem, sententiis quibusdam latinis memoria mandandis pro mea concione ; quippe durante debilitate memoriæ*

*ad imprimendum intellectui ad verbum res
latinas, oporteret me non cogitare de qua-
dragesimali dictione; totum enim tempus
deberem huic vexæ impendere, ut nihil mi-
hi amplius otii superesset. De hoc defectu
memoriæ sæpe querebatur, & quamvis
nonnulli putarent, dicere hoc illum ex
humilitate, ad celandam suam felicita-
tem, quæ inter dicendum non poterat
non apparere; ex eo tamen, quod per
modum querentis, exponebat quid in
hoc genere pateretur, iis, cum quibus
fidenter conversabatur; fidem faciebat,
quod cum haberet complexionem cui
multum terrei erat admixtum, uteretur
memoria utcumque difficili ad appre-
hendendum, licet fideli in proferendo.
Præterea detentio illa quadraginta
dierum esurialium, homini solito frui
sua libertate, erat tædii tam intolera-
bilis, ut semel in una sua epistola dice-
ret. *Incipio paululum respirare in aëre li-
bero, terribili vinculo quadagesimæ exso-
lutus. Iterum aliàs. Expertus sum auxi-
lium efficax orationum, quas pro me fude-
runt amici, quod potuerim cum sanitate
nunquam interrupta, continuare totum il-*
lud*

lud onus quadragesimale, quod vix potueram sperare, ob ordinariam meam debilitatem auctam per extraordinariam indispositionem, quam sentiebam immediate antequam telam ordire. Fateor tamen me perpeffum gravissima fastidia quæ vel meminisse molestum est. His & similibus formulis exponebat, quid pateretur ab istis tædiosis molestiis, certè non exiguis: etenim declarabat eas tali cum sensu, homo ceteroqui non facilis in manifestandis, ne dum exaggerandis suis passionibus, ut planum esset ex plenitudine cordis ea proferri. Accedebant alia incommoda defluxionum & infirmitatum contractarum ex labore concionandi, vel oratarum ex lucta quam subibat, ut superaret aversionem, qua affligebatur in se præparando. Semel contigit ut curaret catharrum, qui deciderat in linguam, & impediabat quo minus tam expedite loqueretur, ut putabat decere; & ne Auditoribus molestiam pareret, longæ curationi se commisit, & adhibuit remedia abstinentiæ, ciborumque abstergentium; donec videret non succedere, nec prodesse quidquid malo

abigendo adhiberet; imo gravius damnum sibi timeret à complexione alias sicca. Quam ob causam coactus fuit desistere. Quando concionatus fuit per Quadragesimam in insigni collegiata Ecclesia S. Michaelis, quæ Lucæ est, discessit tunc temporis Genua, tam male affecto corpore, ob intemperiem humorum, qua laborabat, & temperamentum dissipatum, ut præter alia accidentia haberet tibias inflatas & debilitatas, & præter cruciatum quem provocabant, vix pedibus consistere & gressum dirigere posset. Quapropter ubi Lucam venit, sicut Angelus Dei acceptus à Domino Decano S. Michaelis Præfato illi & Societati addictissimo: coactus fuit Medentibus se tradere, qui unanimiter censuerunt quod considerata mali occasione, complexione Patris, exiguis viribus, tempestate anni adversa, utpote frigida, quibus jungendi essent labores concionum, quas intra tres quatuorve dies deberet auspiciari; temerarium foret si curandum eum sumerent, & niterentur impedire, quo minus malum, quod eum

cor-

corripuerat, non ingravesceret; atque adeo censuerunt in ea ætate & defatigatione, ut arte sua prorsus sibi restitueretur, sperari non posse: sed commodiorem curam suo tempore præcipiendam. At Pater quemadmodum ratione invaletudinis non fuit cohibitus, quin Lucam veniret, ita non est passus Zelum suum intepescere, nec animos deiecit metu mali augendi, verum non obstante denuntiatione Medicorum, licet spectatæ essent auctoritatis & peritiæ, statuit concionari; & auspiciatus est, placuitque Deo ardens servi sui desiderium sibi gratificandi, etiam cum periculo suæ sanitatis; & concurrat tam provide, ut sine ulla portione purgativa, vel remedio; sine balnei tepidi usu ex aqua minerali, Pisa in eum finem evocata, & ei præscripta; Pater solum sibi propositam habens salutem spiritualem proximorum, senserit assidue in melius proficere salutem suam corporalem: nec enim in fine concionum deprehendit amplius tumorem in tibiis malo omni profligato. Qui eventus habitus fuit si non miraculosus, admi-

nimum actus opis divinæ valde prodigiosus. Dicens ergo indies cum ea in valetudine, quæ toti civitati erat explorata, ascendebat pulpitem ita male affectus, & ex remediis tam pallidus, emaciatus, & exhaustus; & initium dabat concioni voce tam languida & debili, ut serviverit pro exordio valde pathetico, quia in auditoribus semper frequentissimis prodebat se teneritudo, compassio, & devota quædam commiseratio. In progressu tamen dictionis acquirebat pedetentim plus & plus alacritatis & fortitudinis, ut respiratio fieret illi tam valida, & se intenderit fervor pectoris, vocis, & affectus tam expeditus, ut qui erant semper præsentés dixerint; eum quandoque videri potuisse, vomere ignem & flammam, & spargere incendia; certe excessisse vires naturales hominis etiam bene robusti, nec suppetere modum explicandi, quos motus faceret in animis Auditorum, mœsta illa & pia in principio compassio, superveniente stupore & terrore, quem concipiebant in progressu & fine concionis, ex tremen-

menda & efficaci peroratione qua in-
vehebatur in peccata : melius tamen
hoc comprobarunt opera quam verba:
siquidem ultra innumeras exomologe-
ses, quæ per totam civitatem institue-
bantur, quidam Societatis Sacerdos,
qui comitabatur P. Antonium Iulium
totodie, mane, & vespere, vidisse se,
ait, perpetuo obsessam sedem confes-
sionalem pœnitentibus. In fine autem
quadragesimæ, tantum in audiendis
confessionibus generalibus, etiam spe-
ctabilium personarum sæcularium æ-
que ac Ecclesiasticarum, occupabatur
quotidie usque ad tertiam vel quartam
horam noctis; sic metens fructus ad ma-
turitatem proventus falce Apostolicæ
prædicationis. Non deberent toleran-
tiæ exercitationibus, ad quas zelus
eum impellebat, accenseri viæ perdif-
ficiles, & arduæ superatu; utpote om-
nibus Concionatoribus communes, ni-
si illi triplicato labore stetissent, ob
continuum languorem & strictissimam
paupertatem, quam sibi in viaticum
assumpserat, quando iter faciebat; uti
postea dicitur. In hac serie posset me-

rito collocari assiduitas concionandi per totum annum, à qua non fuit possibile illum exonerare; quia tam avidè expetebatur ab Episcopis, & urbibus, quibus non poterat concedi quadragesima, oportebat eis satisfieri per adventum & æstatem. Et licet multi superiores considerantes, quod si posset per hyemem aut ad minimum æstatem desistere à concionando, in meliorem formam reducenda esset ejus non modo sanitas, sed etiam dicendi gratia magis perpolianda, viderentque per laborem nunquam interpolatum periculum creari, paucis tantum annis, ejus potiundi (ut deinde evenit) nisi eum ab assiduitate illa liberarent, & darent inducias justæ & necessariæ quietis. Neutiquam tamen induci potuit vel experientia propriæ debilitationis vel persuasionibus amicorum, ut suorum conatuum fructibus fraudaret sive bonum publicum, sive Dei honorem. Nunquam sane sibi iners otium postulavit, sed semper prompte & alacriter se contulit quo mittebatur. Hanc ob rem aliqui non judicantes, hoc illi evenire

nire ex motivo robustæ, & lassari nef-
ciæ virtutis; sibi persuadebant quod ad
labores impelleretur irritatione qua-
dam propensionis naturalis, illi usitatæ
etiam in vita sæculari, quæ solet non
parum id, quod per se arduum est &
molestum temperare. Verumtamen ut
fuerit olim illi proclive in sæculo se
probare præstantem Oratorem; con-
trà qui eum intime perspectum habue-
re in Religione, melius aliis callebant,
honorem Dei & Zelum animarum non
potuisse plane tollere asperitatem mo-
lestiarum & difficultatum quas patie-
batur. Dixitque nonneminiconfiden-
ter: quod etsi fuisset certus, habitu-
rum se præsentem, omnes Mundi Reges
& principes inter Auditores: & rela-
turum omnem plausum imaginabilem;
nihil eorum permoturum se fuisse, ad
assumendum laborem, quem exhau-
riebat. Concionari se intuitu dumtaxat
amoris Dei, qui solus posset digne re-
munerari. Iste amor Dei, & Zelus ani-
marum tam insaturabilis, non solum
eum provocabant ad concionandum
toto anno, sed quando nancisci pote-

rat pascua copiosiora, quam essent ordinaria conciones, illa sequutus, insidiabatur ad cumulum nunc huic, nunc illi escæ minori. Finitis igitur concionibus quadragesimæ, tempore tam modico Paschalis solemnitatis, necessario imprimis ad vires restaurandas; vel feriis autumnalibus, etiamsi per æstatem non quievisset, non cessabat ab operibus charitatis in obsequium animarum, ad quæ Spiritus eum impellebat. Ibat adhortatum Monachos in Oratoriis, & eos quos in triremibus scurras inveniebat, libentius vero ac sæpius in hospitalibus, & carceribus ærumnosos, ut permoveret ad confessionem & succurreret animabus eorum pariter & corporibus. Uti de facto ejus intercessione à multis quibus pietas erat cordi, etiam fuerunt adjuti. Mediolani in hanc rem intentus, ut captivis solatio esset, cum in uno carcerum deprehendisset non esse facellum; unde miseri illi inclusi privabantur Sacrificio Missæ: ostendit se multum mirari; & tantum effecit rogando & exhortando, ut brevi tempore fuerit excitatum unum, cui

cui provisum fuit de celebrante. Efficacius adhuc hujusmodi operam impendit Genuæ, ubi certior factus in Lazareto quod vocant *foce di Bisagno*, quo multi pauperes confluxerant, etiamsi locus illis non esset destinatus, & à Magistratu Pauperum multi centum ibi sustentarentur templum deesse, quod in tanta animarum multitudine erat plusquam necessarium; Zelo illico succensus, cum esset adhuc in statu Sacerdotis sæcularis, statuit ibi facere concionem, quo, quamquam facile milliari diffitus esset à civitate locus, concurrerunt plurimi nobiles ad eum audiendum. Dixit tanta cum vehementia; ut excitaret præsentem ad conferenda subsidia istis miseris, in opus, quo maxime animabus consulere, & in præsentiarum in fabricam alicujus Ecclesiæ: ut de facto collecta fuerit summa pecuniaria tam notabilis, quæ sufficeret ad ædificium ædis desideratæ, licet non magnæ. Non stetit in hoc ejus desiderium: censebat illi quasi impossibile, ut tum propter distantiam loci à civitate, tum ob defectum aquæ,

aquæ, aliarumque rerum necessariarum, pauperes perpetuum isthic domicilium haberent. Quod tamen arden- ter cupiebat videre stabilitum, cum quadam reformatione, quæ erat re- center introducta in temporalibus jux- ta ac spiritualibus. Erat istius opinio- nis quod eleemosynæ manuales, quæ dantur stipem petentibus mendicis, non essent tam utiles, nec pro anima- bus illorum, nec pro publico bono, nec pro ipsamet necessitate eorum cor- porali; quemadmodum sunt illæ quæ diriguntur ad negotium stabile, & vi- tæ ad bonum ordinem compositæ fun- dationem: ubi non solum boni mores & doctrina Christiana docentur, sed etiam artes & opificia, quorum ope, postea illo loco egredientes, honeste vitam possent sustentare. Qui modus juvandi pauperes, præterquam quod sententia fuerit aliquorum, eum ex præscripto divino usitatum fuisse in Republica Hebræorum, etiam ab Apo- stolis in primordiis Ecclesiæ nascentis fuit adhibitus. Quare Sixtus V. in con- stit. 57. *Quamvis infirma eundem sancit*

vit

vit Romæ, ob rationes prægnantes & convincentes quæ probabant eum esse non solum utilem & congruum, sed etiam necessarium ut in ordinem vitæ Christianæ redigeretur illa colluvies, & fæx civitatis quæ nulli Parochiæ alligata, quia certum non habet domicilium, facillime se subtrahit omni correctioni superiorum; & præceps abit in omnia vitia, & morum dissolutionem.

Itaque P. Antonius Iulius ut operam suam conferret in rem tanti emolumentum, pro animabus & gloria Dei, æstimatam & à se, & in aliis regionibus maxime in urbe Genuensi, multis è capitibus pro longe utilissima: loquebatur sæpenumero & privatim & publice in commendationem illius negotii, quin & fecit de industria integram in illum finem concionem, qua rationum pondere accedente movit, & plurimum animavit præcipuos cives ad aggrediendam & promovendam rem tantæ utilitatis, & ut exemplum daret manus liberalis, quam linguâ facundâ prædicabat; cum dedisset itaque Magistra-

gistra-

gistratui pauperum quadraginta millia nummorum Florentinorum (de quibus dictum est superius) reservata sibi libera declaratione, in quæ opera pia deberent fructus tantæ summæ impendi; exposuit suam esse mentem applicandos erectioni fabricæ, quæ ad hunc finem splendide exstruebatur, extra portam Carbonariam, prope antiquos urbis muros, situ multo commodiore, quam haberet Lazaretum *della Foce* ad cogendos pauperes vagabundos, ibique alendos & coercendos. Ad quod opus accelerandum in testamento suo adiecit adhuc quatuor millia, & quod superat, scutorum Romanorum, sicut supra perhibuimus. Denique sub finem vitæ habuit hoc solatium, quod viderit se multum debere charitati, & diligentia Excellentissimi Domini Emmanuelis Brignole, dignissimi sui cognati, & munificæ pietatis imitatoris: voluit enim inter ultimos vitæ halitus eam afflare nonnullis aliis Dominis sibi propinquis & amicis. Ita Spiravit usque ad vitæ suæ clausulam Zelum animarum & charitatem erga proximos,
etiam

etiam occupatus illis curis, quando cogitans de solo transitu suo in coelestem patriam, seposuerat omnia alia negotia, & sollicitudines rerum terrenarum.

Cæterum huic operi misericordiæ, quod scopum sibi proponit subsidium animarum, non vacabat specie tenus, languidè inquam ac oscitanter, sed ferriò, alacriter, & hilariter, præcipue si aliquem de domo concerneret. Videre enim fuit in quibusdam Collegiis, & domibus in quibus versabatur, plurimum illum resuscitare suo exemplo & conversatione, fervorem in procurandâ per diversa opera, Dei gloriâ: & multi qua Sacerdotes sæculares, qua nostri Patres proximorum auxilio destinati, fassi sunt se multoties deliberatos ad subtrahendum se alicui operi charitatis, vel laboris metu, vel quod viderentur sibi nimio onere prægravati, & sub occupationum multitudine fatiscentes dissuasos, animos resumpsisse ad perseverandum in sua Sancta functione; fervore invicto adhortationum Patris Antonii Iulii, cui confidenter

ter

ter aperuerant suas cogitationes sibi restituti. Familiare enim illi erat, eos compellere ut Deo fiderent, nec honoris ejus curam deponerent, sed vocationis suæ memores, fatagere pergerent in eo opere non dimittendo. Genuæ adhibitus doctrinæ Christianæ explicandæ rudibus, & fordidis pueris; in plateis & compitis civitatis eos colligebat, & deducebat ad claustrum domus Professæ, ac ibi in rudimentis rerum animam spectantium, eos erudiebat tam amabili charitatis obsequio, longo temporis spatio, ut pueri illi quantumcumque impoliti, & petulantes, benevolentia tamen sui Magistri tam amabilis, catervatim à prandio sumpto ad eum currerent, & invicem invitarent ad eum quærendum, etiam neglecto prandio, ut fruerentur pabulo spirituali, & alimento quod noverat condire apposite ad eorum palatum, & tam sapidum reddere, ut appeterent etiam nauseabundi. Pari modo in domo Professæ Genuensi, etiam si ibi non versaretur nisi per modum transeuntis, aut ad concionandum;

voca-

vocatus nihilominus à Portario ad excipiendas confessiones in loquutorio, ibat confestim, nec unquam se excusabat prætextu cujuscumque impedimenti. Imo vero rogaverat portæ custodem, ut sibi neutiquam parceret, sed omni tempore interpellaret, in quo fuit subinde exauditus; accurrebat autem tanta promptitudine, ut evenerit illi non nunquam, quod opus illi esset interrumpere, & sæpius uno die iterum, officium inchoare. Maxime autem ferebatur in Confessiones pauperum audiendas, quod munus obibat, cum tanto affectu, ut multi eorum jam absoluti, dum abirent, quærerent ab Atriensi: quis ille esset Pater? Dicerentque quod esset sanctus. Nec in illo dumtaxat; sed in aliis insuper locis, ubi ad breve tempus morabatur, aut ad populum dicebat,ungebatur libenter munere Confessarii, insigni cum fructu pœnitentium; versans per æstatem aliquando in Albaro, loco vicino Genuæ, ubi propter frequentem nobilitatem, quæ eo mensibus ob caloris flagrantiam æstuantibus,

K

bus,

bus, se recipit ad vicina civitati viridaria ut delicietur; qua de causa domus Professa, per id tempus habet ibi præsto aliquot è suis Patribus, per modum Missionis ad solita ministeria Societatis, cui semper hamus pendet; dum concionibus utilibus habendis ibi infudaret, non videbatur illi alimentum sufficiens igni voraci suæ charitatis, quo solo festis diebus pascebatur; sed in ipso illo loco dilatabat cor suum, & feriatis etiam diebus animis juvendis se strenue impendebat; excurrensque ad vicinum fluvium Orientis, adiecit Missionem in Sancti Martini vico, quæ ipso adlaborante per exercitia devotionis multum emolumentum attulit populis illius districtus, & Nobilitati per illum tractum dispersæ & rusticanti. Impedivit diversa tripudia, & dissolutas ludorum petulantias; Tradidit doctrinam Christianam, tertio aut quarto per septimanam; separatim autem Hortulanis, & pedissequis, & adolescentibus sanguinis claritudine à face vulgi secretis. Ita in hoc opere charitatis consumebat dies &

& horas, quas æquum fuisset sibi sumere ad quietem. In itineribus quæ multa oportuit eum absorbere, habebat optatam occasionem socios, in quos per viam incidebat, in spiritu adjuvandi. Sæpe numero agens cum classariis, & nauticis hominibus, rhedariis, & aurigis, agazonibus, & mulionibus; cum cauponibus & eorum famulis in diversoriis, & cum omni conditione hominum derepente eos adoriebatur discursibus de rebus spiritualibus, omnibus annuntians verba salutis cum artificio gratæ affabilitatis, quæ se mirifice insinuabat, simul & efficacitatis, nullum medium omittens, aut opportunitatem, quam arbitrabatur idoneam ad instruendum, corripiendum, & ad morum emendationem impellendum; potissimum inculcans illis præcepta doctrinæ Christianæ, & exhortans ad peccatorum expiationem: atque hac industria extorsit ab omni genere hominum aliquot non pœnitendas sed multum deprædicandas Confessiones. Et licet aliquoties in tempore & loco viderentur sermones

ejus intempestivi, non superledebat
idcirco seminare semen verbi Dei *oportune, importune*, & Deus dabat incrementum, atque adspirabat desideriiis tam ferventis Operarii, & omnia fortiebantur luccessum: uti factum est quando cum aliis sociis se contulerat in Carcerem Mediolanensem, ut miseris illis captivis, & quo ad corpus, & quo ad animam opitularetur. In egressu Præfectus carceris vir satis timoratae conscientiae, laudabat Patres quod in reducendis istis perditis ad frugem, officio suo perquam laudabiliter fungerentur. P. Antonius Iulius ignarus quam bonæ mentis esset homo ille, & forte ratus esse suo officio conformem, vertit se ad ipsum, & interpellavit hac interrogatione: Et tu bone vir quando redibis in viam? & prosequutus est admonitionem oppido severe hortans eum ut plus sollicitus esset de anima sua propria, quam de corporibus detentorum; magna cum admiratione Sodalium, & metu ne homo ille cæteroque probus, & benevolus illis, qui veniebant, ut suis captivis bene facerent,

rent, maneret offensus. Ipse tamen reprehensionem cepit in bonam partem, & cum humilitate respondit: se venturum ad Patrem, apud quem bonam vellet instituere Confessionem. Pater autem certior factus de hominis integritate & fruge, mansit confusus, & de illa importuna reprehensione se ipsum corripuit. Profectus Genua Lucam, ut ibi Præconem Evangelicum ageret, coactus fuit Massæ tantisper subsistere, & ob intemperiem auræ, & ad instantiam Principum utriusque sexus, ibi commorantium, à quibus fuit magna cum significatione affectus perhonorificè habitus. Atqui ipse persuavit sibi se eo delatum, non in suum commodum; sed ut laboraret in bonum animarum. Erant illo tempore dies Bacchanaliorum, qui actutum fuerunt mutati in dies devotionis. Nam Domini illi in gratiam P. Antonii Iulii curarunt exponi solemniter venerabile Sacramentum, per orationem quadraginta horarum. Ubi ipsis assistentibus, & ingenti concursu populi affluente, licet ubertim plueret; Pa-

ter concionatus est singulari cum devotione sua, & Auditorum. Ita dies illi alias Cacodæmoni festi, traducti sunt sanctè ludis spiritualibus publicis, & privatis, in fundendis precibus, audiendo sacro, maxime Patris, qui fuit rogatus, ut diceret illud in Palatio, ad istarum Excellentiarum consolationem. Atque ita, si ibidem fuerit aliqua recreatio, illa hausta est ex musica spirituali, composita ab ipsomet Principe; qui eum sciret quantum Pater oblectaretur concentu ejusmodi harmonico, detinuit eum secum aliquot vesperis, ut frueretur illa dulcissima devotione. Similiter Mediolano se conferens Taurinum ad prædicandum Adventum, cum ob abundantiam aquarum quas offendit, traicere vetaretur, coactus fuit uno alterove die morari in aliquo territorio Navaresii, quod gerit nomen Burgi Vercellensis. Hic ne esset tantisper otiosus, insiluit in eum spiritus Domini, & quo commemoratio illa esset non inutilis populo (quod deberet esse principium omnium hominum de Societate, ut deferrent

rent

rent pacem & salutem in omnem domum, quam intrarent) statim convenit Parochum & persuasit ut boni confuleret, si cum ibi non haberet, quod ageret: bona ejus gratia posset per modum Missionis quadamtenus occupari. Pulsatæ sunt campanæ, concurrit populus, Pater incipit prædicare cum tanto fervore, ut cum dixisset per se sequi horam spuerit sanguinem. Omnes credebant rupisse cum sibi venam in pectore, sed Deus noluit tam caro illi stare lucrum illarum animarum, & cito sanatus est.

Demum patuit quam parvus illi visus fuerit Mundus ad ignem sui fervoris, quando quidem ambiverit traicere Oceanum, ut ad orbem novum penetraret; inventus enim est calidissime commendare se orationibus P. Alexandri Fieschi, ut posset impetrare Missionem Indiæ Occidentalis, & potere tamquam à suo Patre spirituali, qualis tum temporis erat, ut sibi inspiraretur: quid futurum esset è majori Dei servitio, & profectu spiritus? Permisit illi Pater, ut desiderium suum Superiori

manifestaret, quod fecit tam arden-
 ter, & iteratis frequenter litteris ob-
 secravit, ut admitteretur ad molestantam
 illam, & periculosam vineam, cui non
 dubitabat ætatem suam jam declivem,
 & vires suas jam attritas, & fatiscentes
 consecrare. Semel percunctatus, cur
 tam importune expeteret expeditio-
 nem, ad quam antequam perveniret,
 poterat probabiliter timere; quod pro-
 pter senium, & debilitatem in longo
 illo tractu Maris emetiendo, esset mo-
 riturus? Respondit, aut ad abrum-
 pendum sermonem; aut quod illud es-
 set ejus judicium humile, simul & ar-
 dens: *Prorsus hoc ipsum est meum deside-
 rium, & ideo hoc appeto: ut possim car-
 nem meam dare in escam piscibus maris, si
 non sum dignus sanguinem dare pro Chri-
 sto.* Videns dein suas preces non exau-
 diri, ad minimum decrevit vitam suam
 devovere operibus charitatis, cujus
 specimen egregium dedit, quando
 Deus flagello pestilentiae civitatem
 Genuensem, in qua versabatur, anno
 1656. afflixit. Comparavit animum
 suum ut in sua patria Indias reperiret,
 obtu-

obtulitque generose Deo & Superioribus vitam suam in victimam, quam impenderet totam nobilissimo exercitio charitatis. Non obscurum fuit, quantopere in illo opere se promptum & alacrem exhiberet: etenim vix coeperat lues grassari, quando venit quodam die homo festinus expetens Confessarium pro altero, qui paulo prius correptus fuerat contagione. Cum casu esset in loquutorio P. Antonius Iulius, & audiret casum, quam mox sine dilatione cucurrit ad Superiorem, & prostratus in genua supplicavit, ut permetteret sibi illo opere charitatis perfungi, pollicens quod summæ gratiæ loco veniam illam esset semper habiturus, eo quod per illam nancisceretur oportunitatem optimam divinæ justitiæ pro suis peccatis satisfaciendi. Noluit tamen eum Superior sciens & volens obiicere discrimini tam præsentis, sed potius subtrahere connisus est; altero usus, qui & subivit. Hinc illi dictum, quod necessitati aliter fuisset provisum, & quod Deo sola eius voluntas accepta esset futura; cæterum quod

reservaretur aliis laboribus pro amore
ejus subeundis. Vehementer doluit de
repulsa: sed inde arripiens occasionem
se humiliandi, dixit postea uni amico:
Speraveram ista vice expurgare, &
delere omnes meas culpas, per actum
unum heroicum. Verum enim vero sunt
tam immanes, ut præpediant me quo-
minus illis satisfaciam, oppetendo mor-
tem ex charitate.

C A P V T VII.

*Charitas P. Antonii Julii erga proximum
in rebus temporalibus.*

Charitati erga proximum, quod
spectat bona animæ, ob affinita-
tem, congrue copulari potest Charitas
erga Proximum in bonis corporis, &
alterius modi obsequiis. Quemadmo-
dum dum esset sæcularis, in eorum be-
neficium tam largiter profudit suas fa-
cultates, ita dum Religioni se dedisset
damnavit se, ut personam suam illis de-
voveret; imitans illud Apostoli: *ego au-
tem libentissime impendam & superimpen-
dar*